یاسای ئاوەدانکردنەوەو گەشەپێدانی
هەرێمی کوردستانی عێراق

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان
بەناوی گەلەوە
ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق
ژمارەی بڕیار: ٢٥
مێژووی بڕیار: ١٩٩٣/٥/١٧

«بڕیار»

بەپێی برگەی(١) لە ماددەی (٥٦)ی یاسای ژمارە(١)ی ساڵی ١٩٩٢ ولەسەر پێشنیازی وەزیری ئاوەدانکردنەوە وگەشەپێدان و پەسند کردنی لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە، ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق لە دانیشتنی ڕۆژی ١٩٩٣/٥/١٦ دا بڕیاری دەرکردنی ئەم یاسایەی دا:

یاسای ژمارە(١١)ی ساڵی ١٩٩٣
یاسای ئاوەدانکردنەوە وگەشەپێدانی هەرێمی کوردستانی عێراق

ماددەی یەکەم:

مەبەست لەم وشانەی خوارەوە بۆ مەبەستی ئەم یاسایە ماناکانی تەنیشتیانە:

١- هەرێم: هەرێمی کوردستانی عێراق.
٢- وەزارەت: وەزارەتی ئاوەدانکردنەوە وگەشەپێدانی هەرێم.
٣- وەزیر: وەزیری ئاوەدان کردنەوە وگەشەپێدانی هەرێم.
٤- بریکاری وەزارەت: بریکاری وەزارەتی ئاوەدانکرنەوە وگەشەپێدانی هەرێم.
٥- ئەنجومەن: ئەنجومەنی ڕاوێژکاری ی وەزارەت.

ماددەی دووەم:

وەزارەت ئەم ئەرکانە بەجێ دێنێ:

١- پێشنیاز کردنی نەخشەی گشتی ی سیاسەتی ئاوەدانکردنەوە وگەشەپێدانی هەرێم لە بواری دروستکردنەوەی شارو گوندو خانووبەرە ڕووخێنراوەکان وڕێگاو پردیش لە سنووری کەرتەکانی ئەو پرۆژانەی ئاوەدانکردنەوە کە بە وەزارەت سپێردراون.
٢- جێبەجێ کردنی ئەو سیاسەتەی بۆ وەزارەت بڕیار دراوەو پێشنیازکردنی نەخشەی ساڵانەو مام ناوەندیی و درێژخایەنی پێویست بۆ جێبەجێ کردنیان.
٣- دانانی سکێچ وبەرنامەی کار بۆ نەخشە ساڵمێنراوەکان وجێبەجێ کردنی ئەو پرۆژانەی پابەندیانن بەشێوەی جێبەجێ کردنی ڕاستەو خۆ لە لایەن دەزگاکانی

وەزارەتەوە یا سپاردنیان بە کۆمپانیاکان یا ئەو لایەنانەی پەیوەندیدار وپسپۆرن بۆ جێبەجێ کردنیان.
٤- وەزارەت بۆی هەیە بەسیفەتی بەڵێندەر(مقاول) پرۆژەی هەر لایەنێکی ناو هەرێم لە رێگەی دەزگا جێبەجێکارو سکیچکێشەکانییەوە جێبەجێ بکا.
٥- بەڵێن بەستن(التعاقد) لەگەڵ کارمەندانی بیانی یا کۆمپانیاو دام ودەزگا پسپۆرەکان بۆ کارکردن لە فەرمانگەکانی وەزارەتدا یا تەواوکردنی ئەو هەندە کارانەی پێ یان سپێردراوە، ئەمەش بە پەسندکردن لە لایەن ئەنجوومەنی وەزیرانەوە.
٦- پێشنیازکردنی نەخشەو پرۆژەی گەشەپێدان لە چوارچێوەی نەخشە گشتییەکانی ئاوەدانکردنەوە وگەشەپێدان وجێبەجێ کردنیان بەرێکخستنی لەگەڵ لایەن و وەزارەتە پەیوەندیدارەکاندا
٧- بەگەڕخستنی ئەو داهاتانەی لە هەندێ لەچالاکی یەکانی وەزارەتەوە دەست دەکەون بۆ مەبەستی ئاوەدانکردنەوە وگەشەپێدان ئەوەیش دوای پەسند کردنی لە لایەن ئەنجوومەنی وەزیرانەوە.

ماددەی سێیەم:

١- وەزیر سەرۆکی بالای وەزارەتەو بەرپرسیاری یەکەمە لە جێبەجێ کردنی سیاسەتەکەی و سەرپەرشتیکردنی بەجێهێنانی یاساو پەیرەوو رێنماییەکانی تیایداو لەویشەوە بڕیارو فەرمان ورێنمایەکان دەردەچن لە چوارچێوەی ئەرکەکانی وەزارەت ودام و دەزگاو دەسەلاتەکانی وگشت کاروبارە ئیداری وهونەری وداریییەکان لە سنووری ئەم یاسایەدا و بۆیشی هەیە هەندێ لە دەسەلاتەکانی خۆی بە بریکاری وەزارەت یا بەرێوەبەرەگشتی یەکان یا هەر یەکێک لە وەزارەتدا بەلایەوە پەسندبێ پسپیری لە بەرامبەر ئەنجوومەنی وەزیرانیشدا بەو مانایەی ئەندامێکی هاوبەشێتی بەرپرسیارە.
٢- بریکاری وەزارەت: لە سەرپەرشتی کردنی کارەکانی وەزارەتدا یاریدەی وەزیر دەداو ئەو ئەرکانە بەجێ دێنێ کە وەزیر پێ یان دەسپێرێ.
٣- بەرێوەبەرێتی و دامودەزگاکانی مەڵبەندی وەزارەت ئەمانەن:
أ - نووسینگەی وەزیر: فەرمانبەرێک بە پلەی بەرێوەبەر سەرۆکایەتی ی دەکاو چەند فەرمانبەرێک یاریدەی دەدەن.
ب- نووسینگەی بریکاری وەزارەت: فەرمانبەرێک بەرێوەی دەباو چەند فەرمانبەرێک یاریدەی دەدەن.
ج- بەرێوەبەرێتی ی نەخشەکێشان وبەدواداچوون: بە وەزیرەوە دەبەسترێنەوە.
د - بەرێوەبەرێتی ی راگەیاندن وپەیوەندی: بە نووسینگەی وەزیرەوە دەبەسترێتەوە.
هـ- فەرمانگەی یاسایی: بەوەزیرەوە دەبەسترێنەوە.

ماددەی چوارەم:

بەرێوەبەرێتی یەکانی دیوانی وەزارەت ودام ودەزگاکانیان :

١- بەڕێوەبەرێتی گشتی ی دیوان: فەرمانبەرێک بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی کە باوەڕ نامەی سەرەتایی ی زانکۆی هەبێ سەرۆکایەتی دەکاو ئەم بەڕێوەبەرێتی یانەی پێوە دەبەسترێتەوە:

أ - بەڕێوەبەرێتیی کاروباری ئیدارەوکەسان.

ب- بەڕێوەبەرێتیی کاروباری دارایی.

ج- بەڕێوەبەرێتیی چاودێری وپێداچوونەوەی دارایی.

٢- بەڕێوەبەرێتیی گشتی ی ئاوەدانکردنەوەو گەشەپێدان: فەرمانبەرێک بە پلەی بەڕێوەبەری گشتی کە باوەڕ نامەی سەرەتایی ی زانکۆی هەبێ ولە کارمەندان وپسپۆران بێ سەرۆکایەتیی دەکاو بەڕێوەبەرێتی یەکانی ئاوەدانکردنەوەو گەشەپێدانی پارێزگاکانی پێوە دەبەسترێتەوە.

ماددەی پێنجەم:

یەکەم: ئەنجوومەنێک لە وەزارەتدا بە ناوی (ئەنجوومەنی ئاوەدانکردنەوەو گەشەپێدان) بەسەرۆکایەتیی وەزیر بەم جۆرە پێک دێ:

١- بریکاری وەزارەت: جێگری وەزیر.

٢- بەڕێوەبەرە گشتی یەکانی وەزارەت: ئەندام.

٣- بەڕێوەبەری نەخشە دانان وبەدواداچوون: ئەندام.

٤- هەر کارمەندو پسپۆرێک کە وەزیر لە ناو وەزارەت و لە دەرەوەیدا هەڵیان دەبژێری.

دووەم: ئەرکەکانی ئەنجوومەن:

١- ئامادەکردن ودارشتنی ئامانجەگشتی یەکانی نەخشەکانی وەزارەت لە بەر رۆشنایی ی رێنوێنی یەکانی(توجیهات) ئەنجوومەنی وەزیرانی هەرێمدا.

٢- پێشکەشکردنی پێشنیاز سەبارەت بە پرۆژەکان وگۆڕینی نەخشەکان ودیاریکردنی چۆنێتی ی ریزبەستنیان.

٣- لێکۆڵینەوە وپێشنیاز کردنی بوودجە بۆ مەبەستی ئاوەدانکردنەوەو گەشەپێدان.

٤- لێکۆڵینەوەی باری ماددە سروشتی یەکان بۆ مەبەستی بینا کردن وپیشەسازی وپشت بەستن بە خێرو بێری هەرێم.

٥- لێکۆڵینەوەی راپۆرتی خولەکی ی گشتیی وەزارەت کە بەڕێوەبەرێتی ی نەخشەکێشان ئامادەی دەکاو تێبینی رێنوێنی خۆی لە بارەیەوە دەردەبری.

٦- پێشکەشکردنی پێشنیازو دیاریکردنی ئەو رێ وشوێنانەی پەرەپێدانی هەندێ پیشەسازی وئەو پرۆژە گشت وکاڵی یانە زامن دەکەن کە پەیوەندی یان بەو ناوچانەوە هەیە کە ئاوەدانکردنەوەو گەشەپێدان دەیانگرێتەوە.

٧- لێکۆڵینەوەی بەشداربوونی کەرتی تایبەتی لە چالاکی وئاوەدانکردنەوەو گەشەپێداندا.

٨- لێکۆڵینەوەی هەر کێشەیەک کە وەزیر دەیخاتە بەر دەمی ورادەربرین و پێشکەشکردنی پێشنیازو ئامۆژگاری ی پێویست لە بارەیەوە.

ماددەی شەشەم:

گشت ئەو کۆمپانیاو فەرمانگەو بەڕێوەبەرێتی یانە هەڵدەوەشێنرێتەوە کە لەوە بەر بە وەزارەتی نیشتەجێ کردن وئاوەدانکردنەوەی ناوەندەوە بەسترابوونەوەو درانە پاڵ ئەم وەزارەتەو ئەمیش سەبارەت بە مافەکانیان دەچێتە جێگەیان وفەرمانبەرەکانیان بەسەر بەڕێوەبەرێتی یەکانی ئەم وەزارەتەدا دابەش دەکرێن وهەموو ئەو ئیلتزام ومافەنەی لە دوای پێکهاتنی ئەنجوومەنی وەزیرانی هەرێمەوە لە ١٩٩٢/٧/٤ دا هاتوونە کایەو دەخرێنە لای ئەم وەزارەتە.

ماددەی حەوتەم:

١- وەزیر بۆی هەیە لە چواچێوەی دام ودەزگاکانی وەزاەت ولە پێویستدا بەڕێوەبەرێتی وبەش ولق ووەحدەی نوێ پێک بێنێ یا لەیەکیان بدا.

٢- بە پەیرەوو ئەرک وتایبەتکاری یەکانی دام ودەزگاکانی وەزارەت دیاری دەکرێن.

٣- وەزیر بۆی هەیە بەپێی پێویست لیژنەی هەمیشەیی یا کاتی پێکبێنێ.

ماددەی هەشتەم:

وەزیر بۆی هەیە ڕێنمایی پێویست بۆ ئاسانی جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربکا.

ماددەی نۆیەم:

کار بە هیچ دەقێک ناکرێ کە لەگەڵ حوکمەکانی یاسایەدا ناکۆک بێ.

ماددەی دەیەم:

دەبێ ئەنجوومەنی وەزیران حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکا.

ماددەی یازدەیەم:

ئەم یاسایە لە ڕۆژی بڵاوکردنەوەیەوە لە ڕۆژنامە رەسمیدا کاری پێدەکرێ.

جوهر نامق سالم

سەرۆکی ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

هۆیەکانی دەرکردنی ئەم یاسایە

کوردستان بەدرێژایی زیاتر لە سی ساڵ لە سەر دەستی حکوومەتە یەک لە دوای یەکەکاندا کەوتبووە بەر شاڵاوی بەردەوامی وێرانکردنەوە وسیاسەتی زەوی سووتاوی لەدژ بەکار دەهێنرا کە لە ئەنجامیدا هەزارەها گوندو بونیادی ژێرەوەی ئابووری ی هەرێم کاول کران.

دوای پێکهێنانی ئەنجوومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان پێویست بوو دەست بکرێ بە کارکردن بۆ سەر لە نوێ ئاوەدانکردنەوەو بیناکردنەوەی ئەوەی حکوومەتی فاشی ی عێراق لە سیاسەتی ئەنفالی بەدناو وێرانی کردو ئەمە لە زنجیرەی ئامانجەکاندا خرایە پێشی هەمووانەوە بۆیە ئەم یاسایە دەرکرا.